



فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
دوره ۱۴ / شماره ۳ (پیاپی ۵۵) / پائیز ۱۴۰۴
صفحه ۲۲۷ تا ۲۴۲

تأثیر رفتار مالی، دانش مالی، نگرش مالی و عوامل فردی-اجتماعی بر رفتار سرمایه‌گذاران

ربابه یوسف نژاد امیرکلایی

دانشجوی دکتری حسابداری، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران. نویسنده مسئول
s.yosefnezhad.1989@gmail.com

اسفندیار ملکیان کله بستی

استاد گروه حسابداری، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران.
e.malekian@umz.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۳۰

چکیده

در سالهای اخیر سواد مالی به دلیل پیچیدگی و جهانی شدن بازارهای مالی به یک حوزه اولویت دار در سراسر جهان تبدیل شده است. بنابراین هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر سواد مالی شامل سه بعد، رفتار مالی، دانش مالی و نگرش مالی و عوامل فردی-اجتماعی بر رفتار سرمایه‌گذاران است. روش پژوهش، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش سهامداران حقیقی در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشند و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران، ۳۲۸ نفر تعیین شده است. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) استفاده شده است، که یکی از ابزارهای سنجش معتبر بین‌المللی است. برای بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین عوامل مختلف و رفتار سرمایه‌گذاران رابطه قابل توجهی وجود دارد. اولاً، متغیرهای فردی و اجتماعی مورد مطالعه در این پژوهش با رفتار سرمایه‌گذاران همبستگی معناداری را نشان می‌دهند. که بیان‌کننده، نقش اساسی این عوامل فردی و اجتماعی در شکل‌دهی به فرآیند تصمیم‌گیری و انتخاب‌های منطقی‌تر در سرمایه‌گذاران است. علاوه بر این، ابعاد سواد مالی، یعنی رفتار مالی، نگرش مالی و دانش مالی نیز بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر بسزایی دارند. به طور خاص، رفتار مالی نشان‌دهنده تأثیر مثبت بر تصمیم‌گیری است. از سوی دیگر، نگرش مالی نشان می‌دهد که رابطه معکوس با رفتار سرمایه‌گذار دارد. در نهایت، دانش مالی نشان‌دهنده تأثیر مثبت و قابل توجهی بر نحوه تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران در موقعیت‌های مختلف بوده است. در مجموع، این تحقیق بر اهمیت متغیرهای فردی-اجتماعی و سواد مالی در درک و پیش‌بینی رفتار سرمایه‌گذاران تأکید می‌کند.

واژه‌های کلیدی: رفتار سرمایه‌گذاران، نگرش مالی، دانش مالی، رفتار مالی، عوامل فردی-اجتماعی.

۱- مقدمه

با افزایش پیچیدگی در بازارهای مالی و قرار گرفتن افراد در معرض فناوری‌های پیشرفته، مسئولیت مالی‌شان افزایش می‌یابد. که داشتن درک صحیح از مفاهیم مالی و اتخاذ تصمیمات عاقلانه برای رفتارهای مالی را ضروری می‌کند. در دنیای مالی امروز اهمیت آموزش مالی در سطح جهانی، به عنوان یک مؤلفه کلیدی برای رفاه مالی افراد و همچنین ثبات مالی یک کشور پذیرفته شده است. امروزه سرمایه‌گذاران در حال ورود به بازارهای پرریسکی هستند، که در آن طیف وسیعی از محصولات و خدمات مالی وجود دارد، که به دلیل نوآوری‌های تکنولوژیکی وضعیت پیچیده‌تر شده است، که ریسک و مسئولیت سرمایه‌گذاران را در تصمیم‌گیری‌های مالی افزایش می‌دهد. در این شرایط، نیاز به تجهیزات مالی اولیه مانند دانش و مهارت‌های مالی ایجاد می‌شود. تا سرمایه‌گذاران قادر به حرکت در بازارهای مالی پیچیده بوده و به بهترین وجه گزینه‌هایی را برای سرمایه‌گذاری انتخاب کنند، که با نیازها و منابع مالی‌شان مطابقت دارند (چودھاری و کمبوج^۱، ۲۰۱۷). زیرا سواد مالی^۲، دانش را افزایش داده، و اعتماد به نفس افراد برای مدیریت امور مالی‌شان افزایش می‌یابد، که این امر، حرکت به سمت آینده مالی ایمن‌تری را فراهم خواهد کرد. تحقیقات نشان می‌دهد که سواد مالی تأثیر مثبتی بر اقتصاد دارد؛ افرادی که قادرند، به طور دقیق محاسبات ساده را انجام دهند و آگاهی لازم در مورد تورم و تنوع ریسک را دارند، تمایل به برنامه‌ریزی بیشتری برای بازنشستگی‌شان خواهند داشت (هاستینس و میچل^۳، ۲۰۱۱؛ لوساردی و میچل^۴، ۲۰۱۱). لوساردی و میچل^۴ (۲۰۱۷). راه رسیدن به سواد مالی خصوصاً برای کشورهای در حال توسعه به دلیل پایین بودن سطح سواد، وجود فرهنگ‌های متنوع و نابرابری‌های گسترده در توسعه اقتصادی و اجتماعی، بسیار چالش برانگیز است. همچنین، در کشورهای مختلف عواملی از قبیل، گستردگی تنوع در فرهنگ، اعتقادات، مذهب و آداب و رسوم، رفتار مردم را هدایت کرده و نگرش مالی^۵ آنها را چارچوب می‌دهد (چودھاری و کمبوج، ۲۰۲۱). اکثر مردم در کشورهایی با بازارهای مالی نوپا یا در حال توسعه ریسک‌گریز هستند، و برای قرن‌ها سرمایه‌گذاری در طلا و زمین را به عنوان امن‌ترین صرفه‌جویی در نظر می‌گیرند. اگر این وجوه در محصولات و خدمات مالی مولد سرمایه‌گذاری شود، نشان‌دهنده حجم وسیعی از منابع مالی و تزریق سرمایه‌زیادی در اقتصاد است. بنابراین، نیاز زیادی به سواد مالی در کشورها وجود دارد (چودھاری و کمبوج، ۲۰۱۷).

از طرفی دیگر، تصمیمات مالی درست، مانند تمام تصمیماتی است، که در طول زندگی گرفته می‌شود. انسان هنگام تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری تحت تأثیر عوامل شخصی و اجتماعی محیطی^۶ قرار می‌گیرد. لذا بر این اساس، تصمیمات افراد متفاوت است. کاهنمن و توریسکی (۱۹۷۹)، با بیان نظریه چشم‌انداز^۷، مقدمات ارائه مکتبی جدید به نام مالی رفتاری را فراهم کردند. در مالی رفتاری با استفاده از تلفیق علم روانشناسی و مالی دیدگاهی ارائه

¹ Choudhary & Kamboj

² Financial Literacy

³ Hastings & Mitchell

⁴ Lusardi & Mitchell

⁵ Financial Attitude

⁶ Financial decisions

⁷ Socio-demographic Factors

⁸ Perspective theory

شده است که توانسته است رفتار مالی افراد در تصمیماتشان را توضیح دهد (اندرساری و نینگتیا^۱، ۲۰۱۹). در حقیقت مالیه رفتاری مطالعه چگونگی تفسیر و عمل بر مبنای اطلاعات برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری آگاهانه توسط افراد است به عبارت دیگر به دنبال تأثیر فرایندهای روان شناختی در فرآیند تصمیم‌گیری است (جمشیدی و جمشیدی، ۱۳۹۵).

ادبیات نظری و توسعه فرضیه‌ها:

یکی از حیاتی‌ترین برنامه‌های پژوهشی دانش مالی^۲ امروزه، که در رأس نظریه بازارهای کارا^۳ قرار دارد، نظریه مالیه رفتاری^۴ است با توجه به اهمیت موضوع رفتار مالی^۵ که علاوه بر، زندگی فردی و شغلی افراد، بر اقتصاد کشور هم تأثیرگذار خواهد بود، به بررسی تأثیر سواد مالی بر روی رفتار سرمایه‌گذاران می‌پردازیم. استفاده از علوم مختلف در حل مسائل پیش روی پژوهشگران مالی در سال‌های اخیر به صورت چشمگیری افزایش یافته است. در خصوص سواد مالی تعاریف مختلفی ارائه شده که در ادامه به برخی از آن‌ها پرداخته شده است. سواد مالی عبارت است از توانایی قضاوت آگاهانه و تصمیم‌گیری موثر در خصوص استفاده از منابع پولی و مدیریت آن (بنیاد مالی تحقیقات آموزش بریتانیا^۶). یک فرد در صورتی باسواد مالی تلقی می‌شود که قادر به مدیریت مالی شخصی خود در زندگی و جامعه در حال تغییر باشد. همچنین بتواند تأثیرات تصمیمات مالی فرد بر روی خودش، دیگران و محیط را درک کند (قیصری و همکاران، ۱۴۰۰). در حقیقت تمرکز اصلی سواد مالی نه تنها شامل دانش است بلکه شامل رفتارها و حرکت‌های مالی و رویکردهای آن است (رحمانی نوروزآباد و محمدی، ۱۳۹۸).

طبق تعاریف پرکاربرد گفته شده، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)^۷ سواد مالی را در قالب سه بُعد توصیف می‌کند: دانش مالی، نگرش مالی و رفتار مالی. در این پژوهش نیز سواد مالی شامل دانش مالی، رفتار مالی و نگرش مالی می‌باشد. ادبیات مربوط به این موضوع پنج حوزه مالی را برای افراد شناسایی کرده است، تامین هزینه‌های زندگی، پیگیری، انتخاب محصولات، برنامه ریزی برای آینده، آگاهی و دریافت مشاوره. همه این حوزه‌ها شامل دانش مالی، نگرش‌های مالی و رفتارهای مالی است که مفهوم سواد مالی را با هم تشکیل می‌دهند. این حوزه‌ها به عنوان "ترکیبی از آگاهی، دانش، و مهارت، نگرش و رفتار لازم برای تصمیم‌گیری‌های مالی صحیح و در نهایت دستیابی به رفاه مالی افراد است که نهایتاً آن را «رفاه مالی فردی»^۸ تعریف می‌کند (اتکینسون و مسی^۹، ۲۰۱۲). می‌توان گفت رفتار مالی سعی دارد پدیده‌های روانشناختی انسان در کل بازار و در سطح فردی را شناسایی کرده و از آن‌ها بیاموزد (شریفی و جعفری الوستانی، ۱۴۰۰). مالی رفتاری شامل بخش گسترده‌ای از جنبه‌های روان‌شناسی و علوم اجتماعی است که با فرضیه بازار کارا تناقض دارد. در حقیقت مالیه رفتاری مطالعه چگونگی

¹ Andarsari & Ningtyas

² Financial Knowledge

³ Efficient market theory

⁴ Behavioral finance theory

⁵ Financial Behaviour

⁶ National Endowment for financial Education British

⁷ Organization Economic and Cooperation Development

⁸ Individual financial well-being

⁹ Atkinson & Messy

تفسیر و عمل بر مبنای اطلاعات برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری آگاهانه توسط افراد است به عبارت دیگر به دنبال تأثیر فرایندهای روان شناختی در فرآیند تصمیم‌گیری است. قصد مالی رفتار تجزیه و تحلیل و بررسی پدیده‌های جامع بازار بر اساس مکانیسم‌های روانی رفتارهای سرمایه‌گذاری است (جمشیدی و جمشیدی، ۱۳۹۵). رفتار سرمایه‌گذاران^۱ در بورس، نحوه تصمیم‌گیری، تخصیص منابع پولی، قیمت‌گذاری و ارزیابی، بازده شرکت‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. شرایط مبهم و اشتباهات شناختی که در روان‌شناسی انسان ریشه دارد، باعث می‌شود سرمایه‌گذاران اشتباهاتی در شکل دهی انتظارات خود داشته باشند و در نتیجه رفتارهای ویژه در هنگام سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی از خود بروز دهند (چن و هاگ^۲، ۲۰۲۱). دانش سرمایه‌گذاران و مهارت در محصولات و اصول مالی اساسی و اصلی، فراتر از سطح نیاز است. اهمیت بهبود سواد مالی سرمایه‌گذاران، به دلیل عواملی همچون توسعه محصولات مالی جدید، پیچیدگی بازارهای مالی، تغییر در عوامل اقتصادی، سیاسی، و جمعیتی افزایش یافته است (مونا و انیس^۳، ۲۰۱۷). پر واضح است علاوه بر ضروری بودن سواد مالی افراد برای تصمیمات مالی، عدم توجه و نادیده گرفتن ویژگی‌های فردی و اجتماعی افراد، هنگام سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران می‌تواند آسیب‌های زیادی به این بازار در حال رشد برساند.

شاه مرادی و همکاران در سال ۱۳۹۸ مطالعه‌ای با عنوان تأثیر متغیرهای دموگرافیک بر بهبود درک استفاده کنندگان از مسئولیت‌پذیری اجتماعی ارائه شده در صورت‌های مالی مصور شرکت‌ها انجام دادند که نتایج حاکی از کارایی روش استفاده شده در بهبود درک استفاده کنندگان از مفاهیم مورد نظر و تأثیرگذاری جنسیت پاسخگویان بر آن می‌باشد. رحمان سرشت و همکاران در سال ۱۳۹۷ مطالعه‌ای با عنوان اثر ویژگی‌های دموگرافیک فردی، متغیرهای سازمانی و اخلاقی در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی؛ (مورد مطالعه: حسابداران شرکت‌های صنعتی تبریز) انجام دادند. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین شناسایی مسئله اخلاقی و داوری اخلاقی، بین داوری اخلاقی و قصد اخلاقی و نیز بین شناسایی مسئله اخلاقی و قصد اخلاقی وجود دارد. اماری و همکاران^۴ در سال ۲۰۲۰ مطالعه‌ای با عنوان ارزیابی تأثیر ویژگی‌های جمعیت شناختی و آموزش مالی بر رفتار پس‌انداز انجام دادند. نتایج نشان داد که عوامل جمعیت شناختی بر ریسک‌گریزی تأثیر معناداری دارد. علاوه بر این، سواد مالی روابط بین ریسک‌گریزی و رفتار پس‌انداز را تعدیل می‌کند. نیوروژکیا و همکاران^۵ در سال ۲۰۲۰ مطالعه‌ای با عنوان تأثیر ویژگی‌های اجتماعی - جمعیتی دوره کارشناسی بر خطر رفتار مالی انحرافی انجام دادند. این مطالعه نشان داد که مردان جوان، بیشتر مستعد استراتژی‌های مالی انحرافی، مستعد ریسک مالی، ثبت نام در قالب آموزش تجاری، بومی‌های شهرهای تابعه منطقه‌ای، افرادی که تمایل به استراتژی‌های مالی نوآورانه ندارند، هستند. کسانی که از خانواده‌های بدون درآمد بالا به‌عنوان «صرفه‌جویان»، «پس‌انداز» و «معقول» از خانواده‌های پردرآمد طبقه‌بندی می‌شوند، بیشتر درگیر طرح‌های مالی غیرقانونی هستند. با توجه به مطالب گفته شده انجام این پژوهش برای جوامع مختلف از جمله برای بازار بورس اوراق بهادار ایران نیازی ضروری تلقی می‌گردد. با این تفاسیر، این

¹ Behavior Investors

² Chen & Haga.

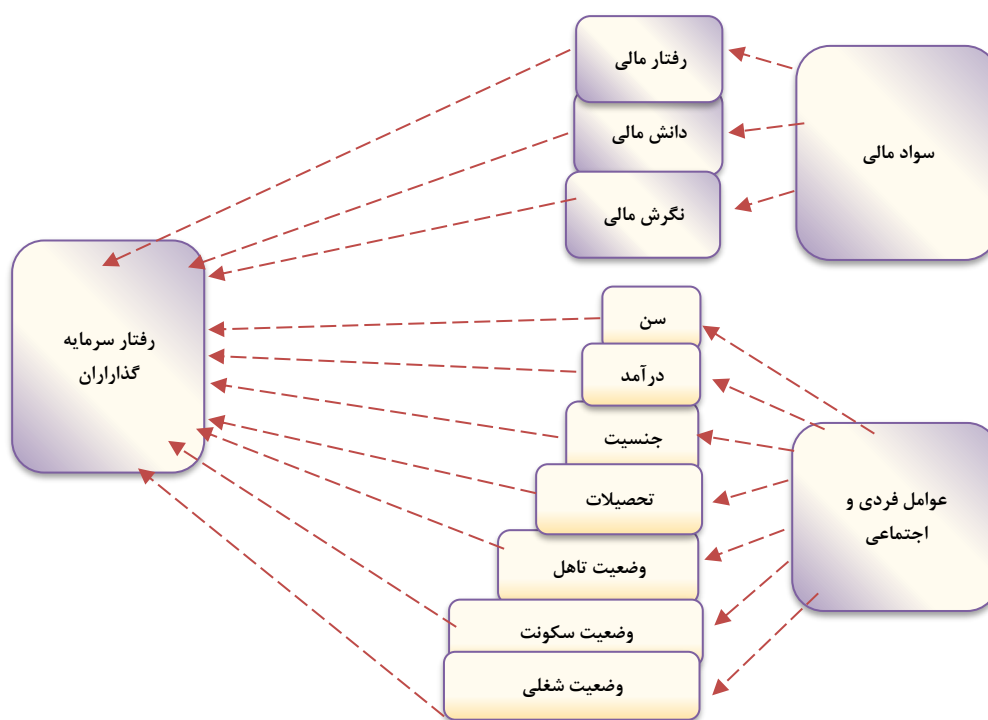
³ Mouna & Anis

⁴ Amari et al.

⁵ Nivorozhkina et al.

پژوهش با ارائه شواهد تجربی به دنبال سنجش سواد مالی افراد از طریق سه بُعد: رفتار مالی، نگرش مالی، دانش مالی و عوامل فردی-اجتماعی بر رفتار سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بنابراین، فرضیه‌ها و اهداف پژوهش به شرح زیر است:

- (۱) رفتار مالی بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- (۲) دانش مالی بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- (۳) نگرش مالی بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر مثبت و معناداری دارد.
- (۴) ویژگی‌های فردی و اجتماعی بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر مثبت و معناداری دارد.



مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی و توصیفی پیمایشی بوده. جامعه آماری پژوهش سهامداران حقیقی که در بورس اوراق بهادار تهران حداقل در پنج سال گذشته سهام خریده و سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران

انجام داده‌اند، می‌باشند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران محاسبه گردید. بنابراین، تعداد نمونه برگزیده برای خریداران سهام و سرمایه‌گذاران بازار، ۳۲۸ نفر می‌باشد. ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه می‌باشد. پرسشنامه این پژوهش، پرسشنامه استاندارد تهیه شده توسط سازمان توسعه و همکاری اقتصادی است، که ابزار نظر سنجی معتبر بین‌المللی می‌باشد. پرسشنامه در ۳ بُعد توصیفی کیفی، بُعد مالی کیفی و بُعد سواد مالی تهیه گردیده است. این پرسشنامه دارای ۴۰ گویه اصلی است. میزان آلفای کرونباخ محاسبه شده برای پژوهش حاضر مساوی ۰/۷۹۱ است که می‌توان گفت پرسشنامه از اعتبار بالایی برخوردار است. و برای تجزیه تحلیل داده‌ها از مدل معادلات ساختاری استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش شامل ارائه آمار توصیفی شامل فراوانی، میانگین، انحراف معیار، حداقل‌ها و حداکثرها و سپس محاسبه آمار استنباطی با استفاده از روش معادلات ساختاری است. در معادلات ساختاری مبتنی بر کوواریانس (CB-SEM) زمانی مناسب است که یک فرضیه وجود داشته باشد که باید آزمایش شود. در نتیجه مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از نظر پایایی، روایی و برازش مورد ارزیابی قرار گرفت و آزمون فرضیه‌ها انجام شد. همچنین پایایی گویه‌های این پژوهش با همبستگی بین سؤالات هر یک از متغیرها اثبات می‌شود. آلفای کرونباخ این پژوهش برابر با ۰/۷۹۱ است. در ادامه برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از طریق پرسشنامه از آمار توصیفی و استنباطی استفاده خواهد شد. بنابراین ابتدا آماره توصیفی مشخصات دموگرافیک و متغیرهای پژوهش ارائه می‌شود و سپس به آزمون فرضیه‌ها و بررسی متغیرهای پژوهش در معادلات ساختاری پرداخته می‌شود. در این بخش، نمونه‌های آماری از نظر متغیرهای دموگرافیک مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول توزیع آمار توصیفی به شرح زیر است:

جدول ۱: آماره توصیفی متغیرهای فردی-اجتماعی

گویه	متغیر	فراوانی (نفر)	درصد	بیشترین امتیاز	کمترین امتیاز	میانگین امتیاز	آماره آزمون اختلاف میانگین	سطح معناداری
جنسیت	آقا	۲۰۸	۱.۵۴	۱۴۳	۱۷	۶.۸۹	۶۳.۰	۵۲.۰
	خانم	۱۷۶	۸.۴۵	۱۴۸	۳۸	۶.۹۱		
تاهل	متاهل	۲۲۳	۸.۷۳	۱۴۱	۱۷	۲.۹۶	۲۲.۲	۰.۲.۰
	مجرد	۷۹	۲.۲۶	۱۴۸	۴۲	۹.۸۸		
محل سکونت	شهر	۳۱۰	۸۰	۱۴۸	۱۷	۶.۹۳	۰.۶.۱	۰.۸.۰
	روستا	۷۴	۲۰	۱۴۱	۴۱	۹۰		
شغل	شغل آزاد	۲۰۸	۵۴	۱۴۸	۳۸	۶.۹۴	-۲۸.۲	۱۲.۰
	کارمند	۱۷۶	۴۶	۱۴۳	۱۷	۷.۸۷		

گویه	متغیر	فراوانی (نفر)	درصد	بیشترین امتیاز	کمترین امتیاز	میانگین امتیاز	آمارهٔ آزمون اختلاف میانگین	سطح معناداری
رده سنی	زیر ۱۸ سال	۲	۰	۱۴۸	۱۷	۳.۸۴	۰.۲-۹۳	۰.۰۴
	۱۸-۳۰	۱۲۰	۳۱	۱۴۱	۳۸	۶.۹۸		
	۳۰-۴۰	۱۰۰	۲۶	۱۴۸	۱۷	۴.۸۸		
	۴۰-۵۰	۷۸	۲۰	۱۴۳	۳۲	۲.۹۰		
	بالای ۵۰	۸۴	۲۲	۱۴۴	۱۹	۵.۹۴		
رشته تحصیلی	مالی	۱۶۶	۳.۴۳	۱۴۸	۱۷	۹.۹۳	۰.۲-۰۳	۰.۰۳
	غیر مالی	۱۳۵	۱.۳۵	۱۴۳	۳۸	۲.۹۱		
	بدون تحصیلات	۸۳	۶.۲۱	۱۴۱	۴۵	۵.۹۰		
درآمد	کمتر از سه میلیون تومان در ماه	۲۶	۷.۶	۱۳۷	۵۱	۶.۱۰۰	۰.۴-۱۱	۰.۰۷
	۳-۱۰ میلیون تومان در ماه	۹۳	۲.۲۴	۱۵۰	۳۶	۳.۸۸		
	۱۰-۲۰ میلیون تومان در ماه	۲۱۵	۹.۵۵	۱۴۴	۳۴	۳.۸۴		
	بالای ۲۰ میلیون تومان در ماه	۵۰	۲.۱۳	۱۴۷	۱۹	۶.۱۰۱		
تحصیلات	پایین‌تر از لیسانس	۱۲۹	۵۹.۳۳	۱۴۸	۱۷	۹.۸۹	۰.۰۳	۰.۰۳
	لیسانس	۱۱۵	۹۴.۲۹	۱۵۲	۲۳	۶.۹۵		
	فوق لیسانس	۹۵	۷۳.۲۴	۱۴۲	۱۷	۴.۸۷		
	دکتر	۴۵	۷۴.۱۱	۱۵۰	۳۶	۸.۹۸		

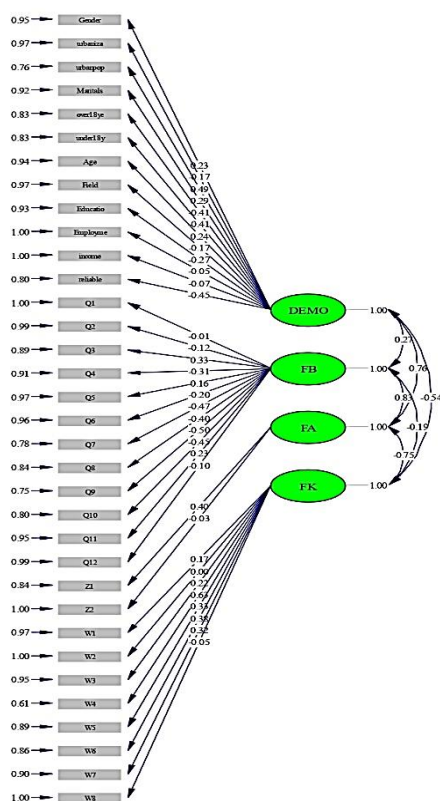
در این پژوهش برای تأیید اعتبار، پایایی و برازش مدل اندازه‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی (CFA) استفاده می‌شود. برای انجام تحلیل عاملی، حجم نمونه باید کافی باشد. یکی از راه‌های ارزیابی مناسب بودن نمونه برای تحلیل عاملی استفاده از شاخص KMO است. هنگام انجام تحلیل عاملی، باید مشخص شود که آیا سؤالات موجود می‌توانند به عنوان سؤالات پژوهش مورد استفاده قرار گیرند یا خیر. به عبارت دیگر، آیا تعداد سؤالات موجود برای تحلیل عاملی مناسب است یا خیر. زمانی که شاخص KMO از ۰.۶ و نزدیک به ۱ باشد و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد، می‌توان داده‌ها را برای تحلیل عاملی قابل قبول دانست.

جدول ۲: آزمون KMO و بارتلت

۰.۵۸۷	اندازه‌گیری کفایت نمونه‌گیری Kaiser-Meyer-Olkin
۵۹۴۲.۵۰۶	تقریبی Chi-Square
۷۸۰	درجه آزادی
۰.۰۰۰	معناداری

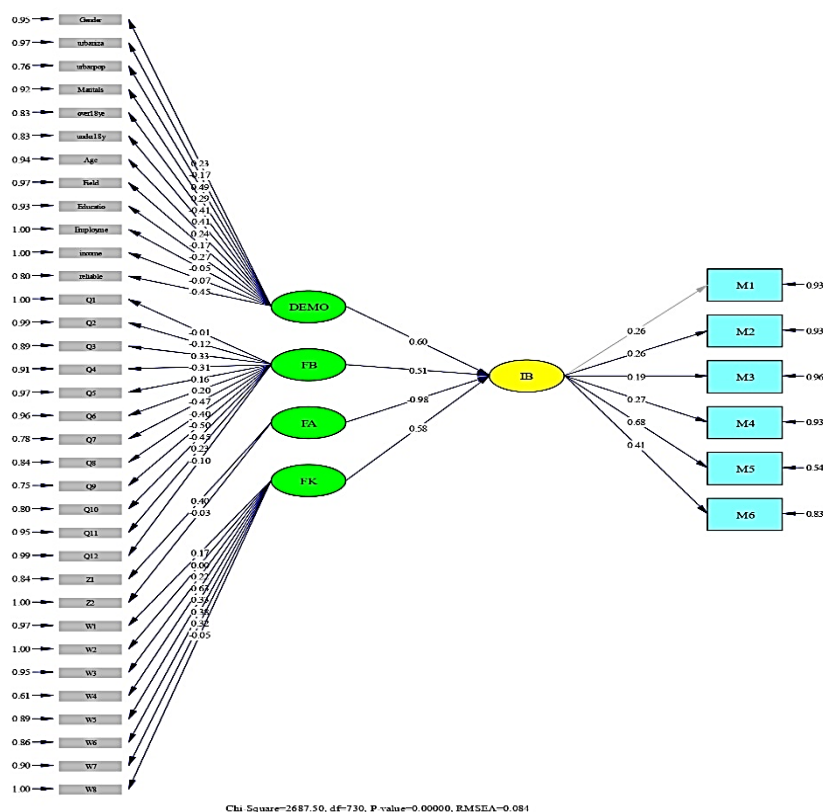
*** این شاخص باید بالای ۰.۷ باشد، اما بین ۰.۵ تا ۰.۷ نیز با احتیاط پذیرفته می‌شود. مقدار آزمون بارتلت همچنین نشان می‌دهد که حجم نمونه برای تحلیل عاملی کافی است و می‌توان از مدل‌سازی معادلات ساختاری برازش کرد.
منبع: یافته‌های پژوهش

در ادامه پژوهش بر اساس مجموعه‌ای از داده‌های مشاهده شده تحلیل عاملی تاییدی (CFA) تعیین می‌کند که آیا یک مدل عاملی از پیش تعریف شده کافی است یا خیر. به بیان ساده، تحلیل عاملی تاییدی با هدف تعیین اینکه آیا تعداد عوامل اندازه‌گیری شده با آنچه بر اساس تئوری و مدل‌های نظری مورد انتظار بود، مطابقت دارد یا خیر.



شکل ۱: مدل تحلیل عاملی استاندارد

در توضیح نتایج می‌توان بیان کرد که بارهای عاملی مقادیری بین صفر و یک هستند که نشان می‌دهد متغیر پنهان چقدر با متغیرهای مشاهده‌شده مرتبط است. اگر بار عاملی کمتر از ۰.۳ باشد، یک همبستگی ضعیف در نظر گرفته‌شده و نادیده گرفته می‌شود. بارهای عاملی بین ۰.۳ و ۰.۶ قابل قبول و مطلوب است. در تحلیل عاملی، متغیرهایی که یک متغیر پنهان (عامل) را اندازه‌گیری می‌کنند باید بار عاملی بالایی با عوامل دیگر داشته باشند. شکل بالا نشان می‌دهد که اکثر بارهای عاملی در محدوده اندازه‌گیری قابل قبولی قرار دارند. در این پژوهش از معادلات ساختاری برای تأثیر مولفه‌های فردی- اجتماعی و سواد مالی در سه بعد بر رفتار سرمایه‌گذار و تناسب مدل مفهومی پژوهش استفاده می‌شود. با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به عنوان یک تکنیک تحلیل چند متغیره، می‌توان همزمان معادلات رگرسیون شامل متغیرهای پنهان را آزمایش کرد و مدل پژوهش را گسترش داد.



شکل ۲. نتایج مدل معادلات ساختاری (استاندارد)

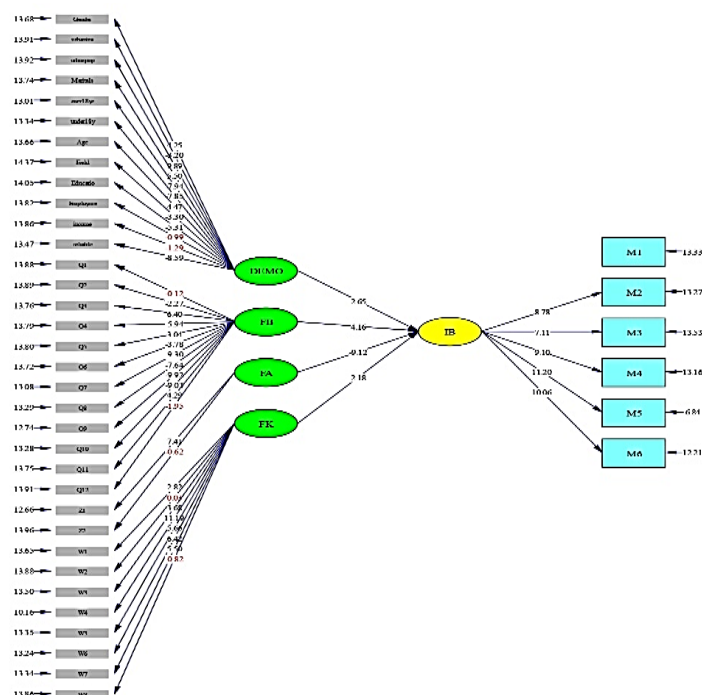
علاوه بر چهار شاخص اصلی که نشان‌دهنده میزان برازش مدل هستند، شاخص‌های دیگری نیز برای تایید یا رد مدل وجود دارد که در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل ساختاری

شاخص‌های برازش	مطلق			نسبی		ترجیحی		غیرمتمرکز		
	X ² /df	GFI	AGFI	SRMR	IFI	NFI	PGFI	PNFI	RMSEA	CFI
مقدار آستانه قابل قبول*	۵-۱	۰/۹>	۰/۹>	۰/۰۸<	۰/۹>	۰/۹>	۰/۵>	۰/۵>	< 0.1	۰/۹>
نتایج	۳.۶۸	۰.۷۵۵	۰.۷۲۵	۰.۰۸۷	۰.۹۵۶	۰.۹	۰.۶۷۲	۰.۸۸۸	۰.۰۸۴	۰.۹۴۲

*Acceptance threshold value

با توجه به شاخص‌های برازش جدول، داده‌های این پژوهش به خوبی با مبانی نظری و ساختار عاملی همسو هستند. از آنجایی که شاخص RMSEA برای مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش کمتر از ۰.۱ دارد، نشان‌دهنده اعتبار ساختار مدل پژوهش است. در نتیجه، اصلاحات برای برآورد ضرایب مسیر برای آزمون دقیق فرضیه‌های پژوهش ضروری نیست. همانطور که در شکل بالا نشان داده شده است، برای تعیین معتبر بودن فرضیه‌های پژوهش، از T-value برای آزمون آن‌ها استفاده شد.



شکل ۳. نتایج مدل معادلات ساختاری (T-value)

از این رو، فرض صفر به صورت زیر بیان می‌شود: پارامتر در جامعه هدف تفاوت معنی‌داری با صفر ندارد یا ضریب مسیر در جامعه هدف برابر با صفر است. مقدار آزمون t اگر در محدوده مثبت و منفی ۱.۹۶ باشد، در آن صورت نشان می‌دهد که پارامتر به دست آمده در سطح ۰.۰۵ تفاوت معنی‌داری با صفر ندارد و (بنابراین، نمی‌تواند تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد). اگر مقدار t در این محدوده نباشد، یعنی در سطح معناداری ۰/۰۵ مقدار پارامتر (ضریب مسیر) به دست آمده با صفر متفاوت است و (در نتیجه می‌تواند تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهد). بنابراین فرض صفر رد می‌شود. همان‌طور که در شکل ۴ نشان داده شده است، جدول زیر نتایج پژوهش را خلاصه می‌کند:

جدول ۳: نتایج مدل ساختاری

مؤلفه	ضریب استاندارد	آماره t	آزمون فرضیه‌ها
فردی - اجتماعی	۰.۶	۲.۶۵	تایید
رفتار مالی	۰.۵۱	۴.۱۶	تایید
نگرش مالی	-۰.۹۸	-۹.۱۲	تایید
دانش مالی	۰.۵۸	۲.۱۸	تایید

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین عوامل مختلف و رفتار سرمایه‌گذاران رابطه قابل توجهی وجود دارد. اولاً، متغیرهای فردی و اجتماعی مورد مطالعه در این تحقیق با ضریب استاندارد ۰/۶ با رفتار سرمایه‌گذاران همبستگی معناداری را نشان می‌دهند. این نشان می‌دهد که این عوامل فردی و اجتماعی نقش اساسی در شکل‌دهی به فرآیند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذار دارند که منجر به انتخاب‌های منطقی‌تر می‌شود. علاوه بر این، ابعاد سواد مالی، یعنی رفتار مالی، نگرش مالی و دانش مالی نیز بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر بسزایی دارند. به طور خاص، رفتار مالی دارای ضریب استاندارد ۰.۵۱ است که نشان دهنده تأثیر مثبت بر تصمیم‌گیری است. از سوی دیگر، نگرش مالی ضریب استاندارد شده ۰/۹۸- را نشان می‌دهد که دلالت بر رابطه معکوس با رفتار سرمایه‌گذار دارد. در نهایت، دانش مالی ضریب استاندارد شده ۰.۵۸ را نشان می‌دهد که نشان دهنده تأثیر مثبت قابل توجهی بر نحوه تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران در موقعیت‌های مختلف است. در مجموع، این تحقیق بر اهمیت متغیرهای فردی - اجتماعی و سواد مالی در درک و پیش‌بینی رفتار سرمایه‌گذاران تأکید می‌کند. این یافته‌ها بر لزوم در نظر گرفتن این عوامل در هنگام طراحی استراتژی‌هایی برای بهبود و بهینه‌سازی فرآیندهای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری تأکید می‌کنند. علاوه بر این، همبستگی‌های مشاهده‌شده بین متغیرهای فردی - اجتماعی و رفتار سرمایه‌گذار نشان می‌دهد که تطبیق استراتژی‌های سرمایه‌گذاری با پروفایل‌های جمعیتی خاص می‌تواند به نتایج مطلوب‌تری منجر شود. درک اینکه چگونه سن، سطح درآمد، تحصیلات و سایر عوامل جمعیت‌شناختی بر تصمیم‌گیری تأثیر می‌گذارد، می‌تواند یک جنبه حیاتی از برنامه ریزی مالی موثر باشد. ابعاد سواد مالی (رفتار مالی، نگرش مالی و دانش مالی) هر کدام به طور منحصر به فردی در شکل دادن به رفتار سرمایه‌گذار نقش دارند. تأثیر

مثبت رفتار مالی نشان می‌دهد که افرادی که عادات مالی محتاطانه‌ای از خود نشان می‌دهند، احتمالاً انتخاب‌های سرمایه‌گذاری آگاهانه‌ای دارند. برعکس، ضریب منفی مرتبط با نگرش مالی اهمیت پرداختن به هر گونه نگرش منفی یا سوگیری را که ممکن است مانع تصمیم‌گیری صحیح شود، برجسته می‌کند. علاوه بر این، تأثیر قابل توجه دانش مالی بر ارزش آموزش و انتشار اطلاعات در توانمندسازی سرمایه‌گذاران برای حرکت در مناظر پیچیده مالی تأکید می‌کند. این یافته نشان می‌دهد که تلاش‌ها برای بهبود سواد مالی می‌تواند تأثیر ملموسی بر نحوه برخورد افراد با تصمیم‌های سرمایه‌گذاری داشته باشد. در نتیجه، این مطالعه بینش‌های ارزشمندی را در مورد رابطه پیچیده بین متغیرهای جمعیت‌شناختی، ابعاد سواد مالی و رفتار سرمایه‌گذار ارائه می‌دهد. با شناخت نقش محوری این عوامل، دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران می‌توانند مداخلات هدفمند و برنامه‌های آموزشی را برای ارتقای نتایج سرمایه‌گذاران و ارتقای تصمیم‌گیری منطقی‌تر در مسائل مالی طراحی کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

دلیل ضرورت سواد مالی در دنیای امروز، گستردگی و پیچیده‌تر شدن بازارهای مالی و جهانی شدن این بازارهاست. که لازمه ورود به این بازارها برای اتخاذ تصمیمات مالی بهینه و حرکت به سمت آینده امن مالی، داشتن سطح قابل قبولی از، سه بعد تشکیل دهنده سواد مالی می‌باشد. با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش، بعدها رفتار و دانش مالی تأثیر مستقیم و بسزایی در رفتار سرمایه‌گذاران دارند. در سال‌های اخیر، کشورهایی با اقتصاد توسعه یافته و در حال توسعه توجه زیادی به سطح سواد مالی افراد کرده‌اند. کشور ایران هم حرکت در مسیر خصوصی سازی اقتصادی را طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، در پیش گرفته، که بستر سازی مناسب برای موفقیت در اجرای خصوصی سازی، ضروری است. یکی از این بستر سازی‌ها، افزایش سطح دانش و آگاهی عموم جامعه در خصوص مسائل مالی می‌باشد؛ زیرا داشتن سواد مالی یک اصل ضروری برای پیشگیری و حل مسائل مالی است. بنابراین، میتوان اذعان داشت که، در این شرایط همراه با رویکرد سیاست‌های اقتصادی مقاوتی، سیستم مالی کشور از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. امروزه شواهد بسیاری در دنیای مالی و اقتصاد بر اهمیت توسعه مالی متمرکز شده‌اند. بعد بعدی نگرش مالی است که، نتایج حاکی از رابطه معکوس آن با رفتار سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی بوده است. نگرش مالی را می‌توان ترکیبی از مفاهیم، اطلاعات و احساسات در مورد فرایند یادگیری که نهایتاً به استعداد عملکرد مطلوب ختم می‌شود، دانست. به عبارتی افرادی که نگرش مالی بالاتری دارند می‌توانند درک مالی لازم برای مدیریت امور مالی روزانه و برنامه‌های بلند مدت از خود نشان دهند (یگانه و زارعی، ۱۳۹۷). و از طرفی اعتماد به نفس افراد با کنترل صحیح امور مالی برای ایجاد آینده مالی امن افزایش می‌یابد. بنابراین سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی علاوه بر داشتن سطح مورد نیاز دانش و رفتار مالی، باید از نگرش مالی مناسبی هم برای درک و فهم مسائل مالی و گرفتن تصمیمات صحیح سرمایه‌گذاری برخوردار باشند. تحقیقات نشان‌دهنده، زمانیکه افراد از دانش مالی خوبی برخوردار هستند، رفتار مالی مناسب‌تری داشته‌اند، و نگرش مالی صحیح به پس‌انداز، بازنشستگی و سرمایه‌گذاری از خود نشان می‌دهند. که نهایتاً هم به رضایت فردی از امور مالی و هم رشد اقتصادی کشور منجر می‌گردد.

در ادامه به بررسی تأثیر عوامل فردی و اجتماعی بر رفتار سرمایه‌گذاران پرداختیم، که شواهد و یافته‌ها علاوه بر اساسی بودن متغیرهای انتخاب شده، بیان‌کننده تأثیر مثبت و قابل توجه این عوامل بر رفتار سرمایه‌گذاران بوده‌اند. در این پژوهش فاکتورهایی از جمله، سن، جنسیت، وضعیت تاهل، تحصیلات، وضعیت شغلی، درآمد و محل زندگی افراد به عنوان متغیرهای فردی و اجتماعی در نظر گرفته شدند. همانطور که میدانیم، انسان موجودی اجتماعی است، که علاوه بر، تأثیر گرفتن از جامعه و بر آن نیز تأثیرگذار است. به عبارتی هر انسان دارای ویژگی فردی و اجتماعی خاص است، که می‌تواند تحت تأثیر مسائل محیط پیرامونش به فاکتورهای روانشناسی او تبدیل گردد. افراد با توجه به ویژگی‌های فردی و روانشناختی خاص خودشان، تصمیمات مالی را هم مانند سایر تصمیم‌گیری‌ها در زندگی انجام می‌دهند. یکسری طرفداران مالی رفتاری معتقدند که آگاهی از تمایلات روانشناختی در عرصه سرمایه‌گذاری، کاملاً ضروری و برای توسعه، نیاز به مطالعات همه‌جانبه است. کسانی که نقش علوم روانشناسی در دانش مالی را عاملی بدیهی برای تأثیرگذاری در بازارهای اوراق بهادار و تصمیمات سرمایه‌گذاران می‌دانند، پذیرفتن تردید در خصوص مباحث مالی رفتاری به وضوح دشوار به نظر می‌رسد. برای مثال، مسائل تهدیدکننده اقتصاد خانواده مثل از دست دادن شغل، طلاق یا از کارافتادگی می‌تواند منجر به مشکلات مالی شود. و در نتیجه، ضیف شدن شرایط اقتصادی را در بلندمدت به همراه خواهد داشت. این مشکلات می‌تواند سبب نارضایتی و آسیب بیشتر به مردان، زنان، والدین و کودکان شود. پیامدهای مشکلات مالی مزمن در بسیاری از بخش‌های زندگی خانوادگی ظاهر می‌شود. این عوامل به عنوان فاکتورهای فردی و اجتماعی بر اهداف، تمایلات، رفتار مالی، نگرش افراد به مسائل و تصمیمات مالی تأثیر بسزایی دارند. که در نهایت، منجر به رفتار سرمایه‌گذاری نامناسب می‌شود. با توجه به مطالب گفته شده، افراد می‌توانند، با رفتار سرمایه‌گذاری اشتباه هم زندگی فردی و هم اقتصاد کشور را تحت تأثیر قرار دهند. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های راودپاتز و همکاران (۲۰۲۱)، نیوروژکیا و همکاران (۲۰۲۰)، اماری و همکاران (۲۰۲۰)، بنگمین و همکاران (۲۰۱۶)، دادرس و همکاران (۱۳۹۷)، رحمان سرشت و همکاران (۱۳۹۷)، شاه مرادی و همکاران (۱۳۹۸)، رجیبی فرجاد و همکاران (۱۳۹۹)، همسو می‌باشد.

بر طبق نتایج، از آنجا که دانش و رفتار مالی بر روی رفتار بهینه سرمایه‌گذاران موثر است، آموزش‌های مالی از دوران ابتدایی و در مدارس با هدف ترویج روحیه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری کارآمد، اقدام شود. و اطلاعات سواد مالی باید به صورت عمومی در مدارس و دانشگاهها به عنوان مهارت‌های زندگی آموزش داده شود تا افراد رفتار سرمایه‌گذاری بهینه از خود نشان دهند. همچنین نگرش مالی بر رفتار سرمایه‌گذاران تأثیر گذار است، ترغیب افراد به سوادآموزی در حوزه‌های مالی توصیه می‌شود. تا از تصمیمات متعصبانه جلوگیری شود. بر طبق نتایج، افراد ویژگی‌های فردی و اجتماعی را در تصمیمات مالی مد نظر قرار دهند. و مهارت‌های سواد مالی را بیاموزند زیرا رفتارهای بهینه سرمایه‌گذاری، رفاه مالی برایشان در پیش خواهد داشت.

با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر، پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد: بررسی عوامل روانشناختی (صداقت، احساسات، محافظه‌کاری، خوش بینی و بدبینی) و عوامل اقتصادی مانند تورم و تنوع ریسک در بازارهای مالی بر سواد مالی و رفتار سرمایه‌گذاران. بررسی تأثیر نگرش مالی و حالت‌های ریسک‌پذیری، ریسک‌گریزی و ریسک‌خنثی بر رفتار سرمایه‌گذاران. مدلسازی عوامل موثر بر سواد مالی و رفتار سرمایه‌گذاران با روش پویایی سیستم‌ها. در

این پژوهش از روش‌های کمی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است که در کنار این روش می‌توان از روش‌های کیفی و مدل‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره برای انتخاب معیارهای موثر بر رفتار سرمایه‌گذاران و رتبه بندی آن‌ها استفاده نمود. هر کار پژوهشی با محدودیت‌ها و موانعی روبرو می‌باشد. محدودیت‌ها و مشکلات این پژوهش عبارتند از: این پژوهش به صورت ایستا و در بازه زمانی محدودی بررسی شده است که استفاده از روش‌هایی مانند مدل‌سازی پویا این محدودیت را برطرف می‌سازد و شرایط مقایسه تطبیقی نتایج دو مطالعه را فراهم می‌کند. بررسی صرف متغیرهای دموگرافیک از محدودیت‌های دیگر این مطالعه می‌باشد، چرا که عوامل دیگری مانند مسائل روانشناختی، احساسی و عوامل محیطی و اقتصادی جامعه بر روی رفتار سرمایه‌گذار موثر می‌باشد و در گنجایش پژوهش حاضر نمی‌باشد.

فهرست منابع

- * جمشیدی رسول، جمشیدی حمید (۱۳۹۵). مالی رفتاری. دومین کنفرانس بین‌المللی در مدیریت، حسابداری و اقتصاد.
- * دادرس کیوان، طلوعی اشلقی عباس، رادفر رضا (۱۳۹۷). نقش مالی رفتاری در درک رفتار سرمایه‌گذاران فردی (مرور شواهد تجربی از بورس اوراق بهادار تهران). دانش سرمایه‌گذاری، ۷(۲۸)، ۸۳-۱۰۲.
- * رجبی فرجاد حاجیه، رمضان زاده محمد مهدی، عبدی شاهشوار مینا (۱۳۹۹). تأثیر نگرش مالی و دانش مالی بر ظرفیت مالی افراد با در نظر گرفتن نقش خودکارآمدی مالی مشتریان بانک ملت. فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی. شماره ۳۳-۵۸.۳۳
- * رحمانی نوروزآباد سامان، محمدی اسفندیار (۱۳۹۸). پیامدهای سواد مالی بر تصمیمات سرمایه‌گذاران و عملکرد سرمایه‌گذاری. دانش مالی تحلیل اوراق بهادار. ۱۱۳-۱۲۳.
- * رهنمای رودپشتی فریدون و همکاران (۱۳۹۵). تأثیر متغیرهای دموگرافیک بر بهبود درک استفاده‌کنندگان از مسئولیت‌پذیری اجتماعی ارائه شده در صورت‌های مالی مصور شرکت‌ها. فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. سال هشتم. شماره ۳۰.
- * شریفی علی، جعفری الوستانی حکیمه (۱۴۰۰). بررسی عوامل رفتاری تأثیرگذار بر تصمیمات سرمایه‌گذار در رفتار مالی. همایش ملی رویکردهای نوین در حسابداری و امور مالی.
- * قیصری روح‌الله و صالحی‌الله کرم، قبادی صغری (۱۴۰۰). بررسی نقش دانش مالی سرمایه‌گذاران بر رفتار مالی در بازار سرمایه ایران. اقتصاد مالی. ۵۴. ۳۲۵-۳۵۵.
- * یگانه زهرا، زارعی سمیرا (۱۳۹۷). بررسی رابطه نگرش مالی، سواد مالی و مشارکت مالی با میانجیگری خودکارآمدی مالی در حرفه حسابداری و حسابرسی. فصلنامه مطالعات پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی. شماره پنج. سال دوم. جلد یک.
- * Agarwalla, S. K., Barua, S., Jacob, J., & Varma, J. R (2012). A survey of financial literacy among students, young employees and the retired in India. Retrieved from <http://www.iimahd.ernet.in/>

- * Amari, M & Salh, B & Jarbou, A (2020). Evaluating the effects of sociodemographic characteristics and financial education on saving behavior. *International Journal of Sociology and Social Policy* Emerald Publishing Limited. 0144-333X
- * Andarsari, P. R. & Ningtyas, M. N (2019). The role of financial literacy on financial behavior. *Journal of accounting and business education* , 4(1) , 24-33.
- * Atkinson, A., & Messy, F (2012). Measuring Financial Literacy: results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) (No. 15). Pilot Study. Working Paper.
- * Bongomin, George Okello Candiya. Joseph Mpeera Ntayi John C. Munene Isaac Nkote Nabeta , (2016). "Social capital: mediator of financial literacy and financial inclusion in rural Uganda", *Review of International Business and Strategy*, Vol. 26 Iss 2. pp 291 – 312.
- * Chen, S. T & Haga, K. Y. A (2021). Using E-GARCH to analyze the impact of investor sentiment on stock returns near stock market crashes. *Frontiers in Psychology* , 12.
- * Choudhary, K., & Kamboj, S (2017). *Asian Journal of Accounting, Perspectives*. 10(1)
- * Choudhary, K & Kamboj, S & Mehta, S (2021). Financial literacy, investment behaviour and socio-demographic variables: evidence from India. *International Journal of Behavioural Accounting and Finance* .(3) ۲۴۳-۲۶۱
- * Hastings, J. S., & Mitchell, O. S (2011). How financial literacy and impatience shape retirement wealth and investment behaviors (No. w16740). National Bureau of Economic Research.
- * Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of Pension Economics & Finance*. 10(4), 497-508.
- * Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2017). How Ordinary Consumers Make Complex Economic Decisions: Financial Literacy and Retirement Readiness. *Quarterly Journal of Finance*, 7(03), 1750008.
- * Mouna, A & Anis, J (2017). Financial literacy in Tunisia: Its determinants and its implications on investment behavior. *Research in International Business and Finance*. 39 , 568-577.
- * Nivorozhkina, L, L & Alifanova, E, N & Evlakhova, Y, S & Tregubova, A, A (2020). The Impact of Undergraduate's Socio-Demographic Characteristics on the Risk of Deviant Financial Behavior. *International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA)*. vol. 0(4). pages 551-562.
- * OECD INFE (2011). Measuring financial literacy: Core questionnaire in measuring financial literacy: Questionnaire and guidance notes for conducting an internationally comparable survey of financial literacy. <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf> (accessed on 24 August, 2012)
- * OECD INFE, (2012). Supplementary questions: Optional survey questions for the OECD INFE financial literacy core questionnaire. Paris: OECD. OECD International Network on Financial Education (INFE). Retrieved from <http://www.oecd.org/>
- * Raudyatz, Z, D & Pandji, A (2021). The Influence of Lifestyle, Financial Literacy, and Social Demographics on Consumptive Behavior. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*. (8) 2. P. 1033-1041. 2288-4637 (pISSN). 2288-4645 (eISSN)

The effect of financial behavior, financial knowledge, financial attitude and individual-social factors on investors' behavior

Esfandiar Malekian Kale Basti

Corresponding Author, Professor of Accounting Department, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mazandaran University, Mazandaran, Iran.
e.malekian@umz.ac.ir

Robabe Yosefnezhad Amirkolai

Accounting PhD student, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mazandaran University, Mazandaran, Iran.
s.yosefnezhad.1989@gmail.com

Abstract

In recent years, financial literacy has become a priority area around the world due to the complexity and globalization of financial markets. Therefore, the purpose of this research is to investigate the impact of financial literacy including three dimensions, financial behavior, financial knowledge and financial attitude and individual-social factors on investors' behavior. The research method is descriptive-analytical. The statistical population of the research is real shareholders in Tehran Stock Exchange and the sample size is 328 people determined through the Cochran formula. To collect data, the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) standard questionnaire was used, which is one of the reliable and international measurement tools. The structural equation model method was used to examine and analyze the data. The research results show that there is a significant relationship between various factors and investors' behavior. First, the individual and social variables studied in this research show a significant correlation with investors' behavior. This shows that these individual and social factors play a fundamental role in shaping the investor's decision-making process, which leads to more rational choices. In addition, the dimensions of financial literacy, that is, financial behavior, financial attitude and financial knowledge, also have a significant impact on the behavior of investors. In particular, financial behavior shows a positive influence on decision making. On the other hand, attitude shows that it has an inverse relationship with investor behavior. Finally, financial knowledge has been shown to have a significant positive effect on how investors make decisions in different situations. Overall, this research on the importance of individual variables.

Keywords: investor behavior, financial attitude, financial knowledge, financial behavior, individual-social factors.